

OHJE HARMAAN TALOUDEN TORJUMISEKSI KAUPUNGIN HELSINGIN KAUPUNKI-KONSERNIN HANKINTOJEN YHTEYDESSÄ HANKINNOISSA

Kaupunginhallituksen hyväksymä ~~marraskuun 17~~ p:nä 2008

SISÄLLYSLUETTELO

1 LUKU	2
<u>SOVELTAMISALA .....</u>	<u>2</u>
1.1 Määritelmät	2
1.2 Tilaajavastuulain soveltamisalaan kuuluvat hankinnat	2
1.3. Tilaajavastuulain (22.12.2006/1233) soveltamisalaan kuulumattomat hankinnat	2
1.4 Perusteet lukujen 2 - 6 soveltamatta jättämiselle	3
1.5 Kulunvalvonta ja henkilötunnisteet (9 Luku), alihankinnan ketjuttamisen rajoittaminen (Luku10) ja tietojen luovuttaminen Verohallinnolle (Luku 11)	3
1.6 Yhteishankinnat	3
2 LUKU	3
<u>KAUPPA-, ENNAKKOPERINTÄ-, TYÖNANTAJA- JA ARVONLISÄVELVOLLISTEN REKISTERIIN REKISTERÖITYMISEN SELVITTÄMINEN HANKINNAN YHTEYDESSÄ ...</u>	<u>3</u>
2.1 Menettely	3
2.2 Hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön ehto	6
3 LUKU	7
<u>VEROJEN JA LAKISÄÄTEISTEN ELÄKEVAKUUTUSMAKSUJEN MAKSAMISEN SELVITTÄMINEN HANKINNAN YHTEYDESSÄ .....</u>	<u>7</u>
3.1 Menettely	7
3.2 Hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön ehto	8
4 LUKU	9
<u>VEROJEN JA LAKISÄÄTEISTEN ELÄKEVAKUUTUSMAKSUJEN MAKSAMISEN SELVITTÄMINEN SOPIMUSSUHTEEN AIKANA .....</u>	<u>9</u>
4.1 Menettely	9
4.2 Hankintasopimuksen ehto	9
5 LUKU	10
<u>TYÖHÖN SOVELLETTAVAN TYÖEHTOSOPIMUKSEN TAI KESKEISTEN TYÖEHTOJEN SELVITTÄMINEN HANKINNAN YHTEYDESSÄ .....</u>	<u>10</u>
5.1 Menettely	10
5.2 Hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön ehto	11
6 LUKU	11
<u>SELVITYSTEN SÄILYTTÄMINEN .....</u>	<u>11</u>
7 LUKU	11
<u>ULKOMAISEN TYÖNTEKIJÄN TYÖNTEKO-OIKEUDEN PERUSTE .....</u>	<u>11</u>
8 LUKU	13
<u>POIKKEUKSELLISEN ALHAISET TARJOUKSET .....</u>	<u>13</u>
9 LUKU	13
<u>KULUNVALVONTA JA HENKILÖTUNNISTEET .....</u>	<u>13</u>
10 LUKU	14
<u>ALIHANKINNAN KETJUTTAMISEN RAJOITTAMINEN RAKENNUSURAKOISSA .....</u>	<u>14</u>
11 LUKU	16
<u>TIETOJEN LUOVUTTAMINEN VEROHALLINNOLLE .....</u>	<u>16</u>
11.1 Palveluhankinnat	16
11.2 Urakkasopimukset	17
11.3. Kulkulupatiedot	18
12 LUKU	18
<u>OHJEEN VOIMASSAOLO .....</u>	<u>18</u>
<u>LIITE Kulkulupaluettelo</u>	

1 LUKU SOVELTAMISALA

1.1 Määritelmät

Tässä ohjeessa tarkoitetaan hankintasäädöksillä lakia julkisista hankinnoista (hankintalaki) ja lakia vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (erityisalojen hankintalaki).

1.2 Tilaajavastuulain soveltamisalaan kuuluvat hankinnat

Ohjeen 2 - 6 lukuja on sovellettava tilaajavastuulain (22.12.2006/1233) soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa. Tilaajavastuulakia on sovellettava, kun

- tehdään hankinta, joka koskee vuokratun työntekijän käyttämistä,
- tehdään hankinta, jossa kaupungin- kaupunkikonsernin työtiloissa tai työkohteessa työskentelee kaupungin- konsernin sopimuskumppanin palveluksessa oleva työntekijä, jonka työtehtävät liittyvät kaupungin kaupunkikonsernin toiminnassa tavanomaisesti suoritettaviin työtehtäviin tai kaupungin- konsernin tavanomaiseen toimintaan liittyviin kuljetuksiin tai
- tehdään rakentamista tai rakentamiseen liittyvää korjaus-, hoito- tai kunnossapitoa koskeva hankinta.

Edellä mainituissa tapauksissa 2 - 6 lukuja ei kuitenkaan sovelleta, jos

- vuokratun työntekijän tai työntekijöiden työskentely kestää yhteensä enintään 10 työpäivää tai
- hankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonnäkövoimaa on alle 7500 euroa.

1.3. Tilaajavastuulain (22.12.2006/1233) soveltamisalaan kuulumattomat hankinnat

Hankinnoissa, jotka ylittävät niille hankintasäädöksissä säädetyt kynnyksarvot, on noudatettava ohjeen 2.3, 4 ja 6 lukuja.

Hankinnoissa, jotka alittavat niille hankintasäädöksissä säädetyt kynnyksarvot, on noudatettava ohjeen 2.3, 4 ja 6 lukuja siltä osin kuin hankintayksikkö pitää sitä tarpeellisena ottaen huomioon hankinnan arvon, laadun ja laajuuden.

Ohjetta ei sovelleta omana työnä toteutettaviin eikä myöskään sellaisiin hankintoihin, jotka jäävät hankintasäädösten soveltamisalan ulkopuolelle muulla perusteella kuin kynnysarvon alittumisen johdosta, esimerkiksi hankintoihin hankintayksikön sidosyksiköltä (in-house -hankinta).

1.4 Perusteet lukujen 2 - 6 soveltamatta jättämiselle

Lukuja 2 - 6 ei tarvitse soveltaa, jos hankintayksiköllä on perusteltu syy luottaa tulevan sopijapuolen täyttävän lakisääteiset velvollisuutensa sillä perusteella, että sopimuspuoli on valtio, kunta, kuntayhtymä, Ahvenanmaan maankunnan kunta tai kuntayhtymä, seurakunta, seurakuntayhtymä, Kansaneläkelaitos tai Suomen Pankki, osakeyhtiölaissa tarkoitettu julkinen osakeyhtiö, valtion liikelaitos tai sen kokonaan omistama yhtiö, kunnan tai kuntayhtymän kokonaan omistama yksityisoikeudellinen yhteisö tai yhtiö taikka vastaava ulkomainen yhteisö tai yritys.

~~1)~~

~~2) sopimuspuolen toiminta on vakiintunutta.~~

~~3) hankintayksikön ja sopimuspuolen sopimussuhdetta voidaan pitää vakiintuneena aikaisempien sopimussuhteiden johdosta tai~~

~~4) luottamukseen on edellä 1–3 kohdissa mainittuihin seikkoihin rinnastettava syy.~~

~~1.5 Tietojen luovuttaminen veroviranomaisille (7 Luku), henkilötunnisteet (8 Luku) ja alihankinnan ketjuttamisen rajoittaminen (9 Luku) Kulunvalvonta ja henkilötunnisteet (9 Luku), alihankinnan ketjuttamisen rajoittaminen (Luku 10) ja tietojen luovuttaminen Verohallinnolle (Luku 11)~~

Ohjeen ~~9-117-9~~ lukujen soveltamisala on määritelty kyseisissä luvuissa.

1.6 Yhteishankinnat

Kaupungin yhteishankinnoissa hankinnan kilpailuttava yhteishankintayksikkö huolehtii tämän ohjeen noudattamisesta.

2 LUKU

KAUPPA-, ENNAKKOPERINTÄ-, TYÖNANTAJA- JA ARVONLISÄVELVOLLISTEN REKISTERIIN REKISTERÖITYMISEN SELVITTÄMINEN HANKINNAN YHTEYDESSÄ

2.1 Menettely

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä on Verohallituksen ja Patentti- ja rekisterihallituksen yhdessä ylläpitämä tietojärjestelmä, johon merkitään yritykset, jotka ovat merkitty

- kaupparekisteriin,
- säätiörekisteriin,
- arvonlisävelvollisten rekisteriin,
- ennakkoperintärekisteriin tai
- työnantajarekisteriin.

Tilaajavastuu.fi-palvelu

Tilaajavastuu.fi -palvelu on internetissä toimiva palvelu tilaajavastuulain edellyttämien tietojen selvittämisessä ja raportoinnissa. Palvelusta saa hankittua tilaajavastuulain edellyttämät palvelun toimittajaa koskevat tiedot, joita em. lain mukaan ovat ennakkoperintä-, työnantaja-, kaupparekisteri- ja alv-rekisteriotteet sekä selvitykset verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisesta sekä työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai niiden keskeisistä ehdoista. Yritysten vero- ja työeläketiedot päivittyvät palveluun suoraan Verohallinnosta ja työeläkeyhtiöistä noin kuukauden välein työeläkeyhtiöstä riippuen.

Tilaajavastuulain edellyttämien raporttien lisäksi Tilaajavastuu.fi -palvelu seuraa valittujen toimittajien velvoitteiden noudattamista automaattisesti. Tilaaaja saa sähköpostitse ilmoituksen, mikäli toimittajan tiedoissa on huomautettavaa. Palvelusta löytyy n. 6 000 yrityksen tilaajavastuuraportit. Helsingin kaupunki on tehnyt konsernitasoisen määräaikaisen sopimuksen (kaupunginjohtajisto 12.10.2011 (§23) palvelun käytöstä vuoden 2012 loppuun saakka.

Kaupparekisteri

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on velvollinen tekemään perusilmoituksen kaupparekisteriin, jos

- hän harjoittaa luvanvaraista elinkeinoa (laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta 3 §),
- hänellä on elinkeinotoimintaa varten pysyvä toimipaikka eli omasta asunnosta erillinen liiketila tai
- hänen palveluksessaan on muu henkilö kuin avio- puoliso tai hänen alaikäinen tai muuten holhouksenalainen lapsi tai lapsenlapsi.

Maatilatalouden tai kalastuksen harjoittaja ei ole ilmoitusvelvollinen.

Avoimen- ja kommandiittiyhtiön sekä osakeyhtiön on tehtävä aina perusilmoitus kaupparekisteriin.

Ennakkoperintärekisteri

Ennakkoperintärekisteriin merkitään se, joka harjoittaa elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa, josta saatavaa suoritusta ei ole pidettävä palkkana eikä urheilijan palkkiona. Kun elinkeinonharjoittaja tai yritys on merkitty ennakkoperintärekisteriin, hankintayksikön ei tarvitse toimittaa ennakonpidätystä maksamistaan työkorvauksista. Kaupunki ei kuitenkaan voi edellyttää, että sen kanssa kauppaa työsuorituksilla tekevät toimittajat kuuluvat ennakkoperintärekisteriin. Jos toimittajaa ei ole merkitty ennakkoperintärekisteriin, työkorvausten palkkionmaksussa on noudatettava kaupungin pysyväispäätöskokoelmassa julkaistavia ohjeita.

Arvonlisävelvollisten rekisteri

Lähtökohtaisesti kaikki Suomessa liiketoiminnan muodossa tapahtuva tavaroiden ja palvelujen myynti on arvonlisäverovelvollista, mutta säännöstä on lukuisia poikkeuksia. Esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoitopalvelun sekä sosiaalihuoltona tapahtuvasta palvelujen myynnistä ei suoriteta veroa.

Velvollinen suorittamaan veroa on tavarain tai palvelun myyjä. Jos ulkomaalaisella ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa eikä hän ole hakeutunut verovelvolliseksi, verovelvollinen ulkomaalaisen Suomessa myymistä tavaroista ja palveluista on ostaja (käännetty verovelvollisuus).

Arvonlisäverovelvollista liiketoimintaa harjoittavan on tehtävä ennen toiminnan aloittamista ilmoitus verohallintoon. Ilmoituksen perusteella yritys merkitään arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Vähäinen liiketoiminta on jätetty arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Jos tilikauden liikevaihto on alle 8 500 euroa, yritys ei ole verovelvollinen eikä tämän tarvitse ilmoittautua rekisteriin.

Työnantajarekisteri

Työnantaja, joka aloittaa säännöllisen palkanmaksun, on velvollinen ilmoittautumaan työnantajarekisteriin. Kaupunki edellyttää, että sen kanssa kauppaa käyvät ja työntekijöilleen säännöllisesti palkkaa maksavat yritykset kuuluvat työnantajarekisteriin.

Rekisteröitymisen selvittäminen

Hankintayksikön on selvitettävä rekisteröityminen edellä mainittuihin rekistereihin ennen hankintapäätöksen tekemistä sen tarjoajan osalta, joka alustavan tarjousvertailun mukaan on voittamassa tarjouskilpailun. [Hankintayksikön on selvitettävä tilaajavastuulain mukaiset selvitykset myös alihankintaketjujen osalta.](#)

Mikäli yritys ei ole rekisteröitynyt edellä mainittuihin rekistereihin, yrityksen tulee selvittää ne seikat, joista rekisteröimättömyys johtuu. Jos perustelut ovat lainmukaisia, kaupunki hyväksyy rekisteröimättömyyden.

Hankintayksikön on itse tarkistettava tarjoajan rekisteröityminen

kauppa-, ennakkoperintä-, arvonlisävelvollisten ja työnantajarekisteriin yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä <http://www.ytj.fi/>) [tai pyydettyvä tarjoajaa toimittamaan tarvittavat selvitykset määräaikaan mennessä.](#) Tarkistuksesta on tulostettava dokumentti hankinta-asiakirjoihin. [Rekisteröitymisen tarkistamisen voi tehdä myös Tilaajavastuu.fi / Valvoja-palvelun kautta, mikäli yritys on rekisteröitynyt Luotettava Kumppani-palveluun. Valvoja-palveluun jää tarkistamisesta historiatiedot, eikä selvityksiä ole tarpeen muulla tavoin arkistoida.](#) Jos ulkomaalaista tarjoajaa ei ole merkitty [yritys- ja yhteisötietojärjestelmään em. rekistereihin](#), hankintayksikön on pyydettävä tätä toimittamaan selvitys sijoittumismaansa lainsäädännön mukaisesta rekisteröitymisestä. [Selvitykset tulee toimittaa suomen kielellä. Mikäli ulkomaisella yrityksellä ei ole y-tunnusta, tarjoajan tulisi ilmoittaa muu yrityksen käyttämä identifiointitunniste.](#)

[Tarkistus yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä- Rekisteröitymisen selvittäminen](#) on tarpeen, jotta hankintayksikkö voi varmistua, että tarjoaja täyttää vero-oikeudelliset ja työnantajavelvoitteensa.

Lisäksi hankintayksikön on pyydettävä [tai itse tarkistettava](#) kaupparekisteriote siltä tarjoajalta, joka alustavan tarjousvertailun mukaan on voittamassa tarjouskilpailun. Kaupparekisteriotteessa on merkintä, jos tarjoaja tai sen johtohenkilö määrätty liiketoimintakieltoon, jolloin hankintayksikön on suljettava tarjoaja tarjouskilpailusta.

Tarjoajalta pyydettävien selvitysten on oltava hankintayksikön käytävissä ennen hankintapäätöksen tekemistä, joten niiden toimittamiselle on asetettava määräaika.

Jos tarjoaja ei ole rekisteröitynyt edellä esitetyn mukaisesti yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, vaikka lainsäädäntö tätä häneltä edellyttää, tai jos tarjoaja ei toimita selvitystä rekisteröimättömyyden perusteesta tai kaupparekisteriotetta tai jos ulkomainen ehdokas ei toimita vaadittua [suomenkielistä](#) selvitystä, suljetaan [tarjoaja hänet](#) pois tarjouskilpailusta.

Jos tarjoaja suljetaan tarjouskilpailun ulkopuolelle, alustava tarjousvertailu on tehtävä uudelleen ja edellä kerrotut selvitykset on tehtävä sitä tarjoajaa koskien ja pyydettävä siltä tarjoajalta, joka uuden vertailun perusteella voittaisi tarjouskilpailun.

Suorahankinnassa hankintayksikön on hankittava edellä esitetyt selvitykset siinä yhteydessä, kun toimittaja valitaan mukaan hankintamenettelyyn.

2.2 Hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön ehto

Edellä 2.1 kohdassa kerrottujen tietojen saamiseksi on hankintailmoitukseen tai tarjouspyyntöön sisällytettävä seuraava ehto:

Tarjoajan on oltava rekisteröitynyt kaupparekisteriin, ennakkoperintälain mukaiseen ennakkoperintärekis-

teriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverolain mukaiseen arvonlisävelvollisten rekisteriin ennen kuin hankintayksikkö tekee hankintapäätöksen, jos lainsäädäntö edellyttää rekisteröitymistä.

Hankintayksikkö *itse* tarkistaa tarjoajien rekisteröitymisen yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä / [Tilaajavastuu.fi-palvelusta](https://tilaajavastuu.fi-palvelusta) tai tarjoaja toimittaa hankintayksikön pyynnöstä tarvittavat tiedot. Jos tarjoaja ei ole rekisteröitynyt edellä mainittuihin rekistereihin, on tämän toimitettava hankintayksikön pyynnöstä ja esitettyssä määräajassa selvitys rekisteröitymättömyyden perusteista.

Lisäksi tarjoajan on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitettyssä määräajassa hankintayksikölle tarjoajaa koskeva kaupparekisteriote.

Ulkomaisen tarjoajan on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitettyssä määräajassa *suomenkieliset* vastaavat tiedot sijoittumaansa lainsäädännön mukaisella rekisterinotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden tilaajalle jättämispäivästä laskettuna.

Tarjoaja suljetaan tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos

- tarjoajana on elinkeinonharjoittaja tai yritys, jonka yhtiömies taikka hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon,
- tarjoajaa ei ole merkitty kaupparekisteriin, ennakkoperintälain mukaiseen ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin sekä arvonlisäverolain mukaiseen arvonlisävelvollisten rekisteriin, jos laki edellyttää tällaista rekisteröitymistä tai
- tarjoaja ei toimita tämän kohdan mukaisesti *suomenkielistä* selvitystä pyynnössä esitettyssä määräajassa.

3 LUKU VEROJEN JA LAKISÄÄTEISTEN ELÄKEVAKUUTUSMAKSUJEN MAKSAMISEN SELVITTÄMINEN HANKINNAN YHTEYDESSÄ

3.1 Menettely

Suomalaisen tarjoajan on osoitettava maksaneensa verot ja eläkevakuutusmaksut esittämällä hankintayksikölle ao. viranomaisen antama todistus. Ulkomaisten tarjoajien tulee toimittaa vastaava selvitys vastaavat suomenkieliset selvitykset sijoittumismaansa lainsäädännön mukaisesti.

Hankintayksikön on pyydettävä tai tarkistettava Tilaajavastuu.fi – palvelun kautta edellä kerrotut selvitykset alustavan tarjousten vertailun jälkeen siltä tarjoajalta, joka vertailun perusteella tulisi voittamaan tarjouskilpailun. Selvitys on oltava hankintayksikön käytettävissä ennen hankintapäätöksen tekemistä, joten sen toimittamiselle on asetettava määräaika.

Jos tarjoaja on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisen eläkevakuutusmaksun maksamisen, on hankintayksikön suljettava hänet tarjoaja pois tarjouskilpailusta. Hankintayksiköllä ei kuitenkaan ole edellä kerrottua velvollisuutta, jos tarjoaja on tehnyt ao. maksunsaajan kanssa maksusuunnitelman laiminlyöntinsä korjaamiseksi tai jos laiminlyödyn veron tai maksun määrä on vähäinen.

Jos tarjoaja ei toimita pyydettyjä selvityksiä asetetussa määräajassa, hankintayksikön on suljettava tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle.

Jos tarjoaja suljetaan tarjouskilpailun ulkopuolelle, on alustava tarjousvertailu tehtävä uudelleen ja edellä kerrotut selvitykset on pyydettävä tarjoajalta, joka uuden vertailun perusteella voittaisi tarjouskilpailun.

Suorahankinnassa hankintayksikön on hankittava edellä esitetyt selvitykset siinä yhteydessä, kun toimittaja valitaan hankintamenettelyyn.

3.2 Hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön ehto

Edellä 3.1 kohdassa kerrottujen tietojen saamiseksi on hankintailmoitukseen tai tarjouspyyntöön sisällytettävä seuraava ehto:

Tarjouksen tekijän on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitettyssä määräajassa hankintayksikölle seuraavat selvitykset:

- *todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva veronsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty sekä*
- *todistus eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että erääntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksunsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty.*

Edellä mainittuina todistuksina ja selvityksinä hyväksytään myös muut kuin viranomaisen antamat todistukset ja selvitykset, jos ne on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä. Tällainen yhteisö on esimerkiksi rakennusalalla toimiva Rakentamisen Laatu RALA ry.

Ulkomaisen tarjoajan on toimitettava hankintayksikön pyynnöstä suomen kielellä ja siinä esitetystä määräajassa vastaavat tiedot sijoittumismaansa lainsäädännön mukaisella rekisterinotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

Todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden tilaajalle jättämispäivästä laskettuna.

Tarjoaja suljetaan tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos tämä on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisen tai jos tämä ei toimita edellä mainittuja selvityksiä suomenkielisinä pyynnössä esitetystä määräajassa.

Jos maksujen laiminlyöntiä on kuitenkin pidettävä vähäisenä tai jos tarjoaja on toimittanut maksunsaajan hyväksymän maksusuunnitelman, jää tarjoajan sulkeminen tarjouskilpailun ulkopuolelle hankintayksikön harkintaan.

4 LUKU VEROJEN JA LAKISÄÄTEISTEN ELÄKEVAKUUTUSMAKSUJEN MAKSAMISEN SELVITTÄMINEN SOPIMUSSUHTEEN AIKANA

4.1 Menettely

Hankintayksikön on valvottava, että sen sopimuskumppanit huolehtivat verojen ja lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisesta koko sopimuskauden ajan. Jotta valvonta olisi mahdollista, on valvonnasta sovittava hankintasopimuksessa.

4.2 Hankintasopimuksen ehto

Hankintasopimukseen on sisällytettävä seuraava ehto:

Toimittajan on toimitettava hankintayksikölle sopimussuhteen aikana ~~12~~ 3 kuukauden välein seuraavat selvitykset:

- todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus taikka selvitys siitä, että verovelkaa koskeva veronsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty sekä*

- todistus eläkevakuutusten ottamisesta ja eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys siitä, että eräänntyneitä eläkevakuutusmaksuja koskeva maksunsaajan hyväksymä maksusuunnitelma on tehty.

Mikäli tarjoaja on liittynyt Tilaajavastuu.fi / Luotettava Kumppani-palveluun, edellä mainittuja selvityksiä ei erikseen tarvitse toimittaa tilaajalle. Edellä mainittuina todistuksina ja selvityksinä hyväksytään myös muut kuin viranomaisen antamat todistukset ja selvitykset, jos ne on antanut yleisesti luotettavana pidetty muu arvioija tai tietojen ylläpitäjä. Tällainen yhteisö on esimerkiksi rakennusalalla toimiva Rakentamisen Laatu RALA ry.

Ulkomaisen toimittajan on toimitettava hankintayksikön pyynnöstä ja siinä esitetystä määräajassa suomenkieliset vastaavat tiedot sijoittumismaansa lainsäädännön mukaisella rekisterinotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla.

Todistukset ja selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden hankintayksikölle jättämispäivästä laskettuna.

Lisäksi toimittajan on toimitettava hankintayksikölle sopimussuhteen aikana sen vaatimuksesta ja vaatimuksessa esitetystä määräajassa edellä esitetyn mukaiset **sekä muut tilaajavastuulain mukaiset** selvitykset.

Hankintayksiköllä on oikeus purkaa sopimus, jos toimittaja on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisen tai jos toimittaja ei toimita määräajassa kyseisiä selvityksiä. Ennen sopimuksen purkamista hankintayksikön tulee kirjallisesti huomauttaa toimittajaa laiminlyönnistä ja ilmoittaa sopimuksen purkamisen uhasta, ellei laiminlyöntiä korjata tilaajan vaatimassa kohtuullisessa ajassa.

5 LUKU TYÖHÖN SOVELLETTAVAN TYÖEHTOSOPIMUKSEN TAI KESKEISTEN TYÖEHTOJEN SELVITTÄMINEN HANKINNAN YHTEYDESSÄ

5.1 Menettely

Hankintayksikön on pyydettävä selvitys tai tarkistettava Tilaajavastuu.fi-palvelusta työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista siltä tarjoajalta, joka alustavan tarjousvertailun mukaan on voittamassa tarjouskilpailun. Tarjoajan on pyynnöstä toimitettava selvitys hankintayksikölle ennen hankinta-

päätöksen tekemistä ja sen toimittamiselle on asetettava määräaika.

Jos tarjoajan toimittama selvitys antaa aiheen epäillä, että tämä ei noudata tai rikkoo työhön sovellettavaa työehtosopimusta tai että työehdot eivät ole lain mukaisia, on hankintayksikön tutkittava voidaanko tarjoaja sulkea tarjouskilpailun ulkopuolelle hankintalain mukaisilla perusteilla.

Jos tarjoaja jättää pyydetyn selvityksen toimittamatta, on **hänet tarjoaja** suljettava tarjouskilpailun ulkopuolelle.

Jos tarjoaja suljetaan tarjouskilpailun ulkopuolelle, alustava tarjousvertailu on tehtävä uudelleen ja edellä kerrotut selvitykset on pyydettävä siltä tarjoajalta, joka uuden vertailun perusteella voitaisi tarjouskilpailun.

Suorahankinnassa hankintayksikön on hankittava edellä esitetyt selvitykset siinä yhteydessä, kun toimittaja valitaan hankintamenettelyyn.

5.2 Hankintailmoituksen tai tarjouspyynnön ehto

Edellä 5.1 kohdassa kerrottujen tietojen saamiseksi on hankintailmoitukseen tai tarjouspyyntöön sisällytettävä seuraava ehto:

Tarjouksen tekijän on toimitettava pyynnöstä ja siinä esitetystä määräajassa hankintayksikölle selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista.

Selvitykset eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia niiden hankintayksikölle jättämispäivästä laskettuna.

Tarjoaja suljetaan tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos tämä ei toimita selvitystä pyynnössä esitetystä määräajassa tai jos hankintayksikkö arvioi saadun selvityksen perusteella, että tarjoaja on syyllistynyt vakavaan virheeseen ammattitoiminnassaan.

6 LUKU SELVITYSTEN SÄILYTTÄMINEN

Hankintayksikön tulee säilyttää saadut selvitykset vähintään kaksi vuotta siitä, kun sopimusta koskeva työ on päättynyt.

7 LUKU ULKOMAISEN TYÖNTEKIJÄN TYÖNTEKO-OIKEUDEN PERUSTE

Ulkomaalaislain (301/2004) mukaan työnantajan on varmistuttava siitä, että palvelukseen tulevalle ja palveluksessa olevalla ulko-

maalaisella on vaadittava työntekijän oleskelulupa tai että hän ei tarvitse oleskelulupaa.

Ulkomaisten työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden työskennellessä aliurakointityössä tai vuokratyövoimana, on Suomessa toimivalla pääurakoitsijalla tai pääteettäjällä velvollisuus varmistua ulkomaalaisten työntekijöiden työnteko-oikeuden perusteesta.

Ulkomaalaisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen. Ulkomaalaiset työntekijät voidaan jakaa kolmeen ryhmään

- Pohjoismaiden kansalaiset
- EU/ETA-maiden kansalaiset
- Kolmansien maiden kansalaiset

Ulkomaalaislain mukaan EU/ETA-maiden kansalaiset eivät tarvitse työntekijän oleskelulupaa työskenneläkseen Suomessa.

Työntekijän oleskeluluvalla tarkoitetaan ulkomaalaislain mukaan kolmansien maiden kansalaisilta vaadittavaa lupaa oleskella Suomessa, kun hänen tarkoituksenaan on sellaisen ansiotyön tekeminen, johon hänellä ei ole oikeutta muun oleskeluluvan nojalla tai ilman oleskelulupaa.

Suomalaiseen yritykseen suoraan palkattu ulkomaalainen on Suomessa työskennellessään työehtojen suhteen samassa asemassa kuin suomalainen. Sekä ulkomaalaiseen että suomalaiseen työntekijään on siis sovellettava samoja Suomessa voimassa olevia työehtoja.

Kaupunkikonsernin hankinnoissa tilaajan on varmistuttava siitä, että kaupunkikonsernin työmailla ja muissa työkohteissa työskentelevillä ulkomaalaisilla on työnteko-oikeus Suomessa. Ulkomaalaislain 73 ja 74 §:ien mukaan pääurakoitsijan on säilytettävä työmaalla tiedot ulkomaalaisten työntekijöiden työnteko-oikeuden perusteista.

Valvonnan toteuttamiseksi tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen tulee sisällyttää ehto:

Palveluntuottajan/ urakoitsijan on pyydettyäessä osoitettava, että työmaalla työskentelevillä henkilöillä on työnteko-oikeus Suomessa. Tämä osoitetaan ylläpitämällä ajantasaista luetteloa työmaalla työskentelevistä henkilöistä sekä näyttämällä pyydettyäessä tilaajalle/ rakennuttajalle kopiot työntekijöiden passeista tai EU/ETA-maiden kansalaisilta vaihtoehtoisesti kopiot virallisesta henkilötodistuksesta.

8 LUKU POIKKEUKSELLISEN ALHAISET TARJOUKSET

Hankintalain mukaan hankintayksikkö voi hylätä hankinnan laatuun ja laajuuteen nähden hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisen tarjouksen. Hankintayksikön on kirjallisesti pyydettävä tarjoajalta kirjallista selvitystä tarjouksen perusteista ennen tarjouksen hylkäämistä.

Selvitys tulee pyytää, jos tarjoushinta suhteessa arvioituihin kustannuksiin on niin alhainen, että on ilmeistä, ettei hankintaa voida tarjotulla hinnalla sopimuksen mukaisesti suorittaa. Selvitys pyydetään myös silloin, jos on ilmeistä, että tarjotulla hinnalla ei ole mahdollista hoitaa lain mukaisia työnantajavelvoitteita eikä mak-
saa työntekijöille työehtosopimuksen mukaista palkkaa.

9 LUKU KULUNVALVONTA JA HENKILÖTUNNISTEET

Tilaajavastuulain mukaisissa hankinnoissa, joissa toimittajan henkilökuntaa työskentelee kaupungin työkohteessa, on tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen sisällytettävä ehto henkilötunnisteen käytöstä. Työturvallisuuslain 52a §:n mukaan tunnistetta ei kuitenkaan tarvitse olla, jos kyse on tilapäisesti tavaraa rakennuskohteeseen kuljettavasta henkilöstä. Rakennustyömaalla työskenteleville henkilöille pakollisessa kuvallisessa tunnistekortissa tulee nykyisin edellytettyjen tietojen lisäksi olla Verohallinnon antama veronumero. Puuttuvista henkilötunnisteista voidaan määrätä työmaakohtaisesti sovittu sopimussakko.

Kaupunkikonsernin työmailla tulee pitää ajantasaista kulkulupaluetteloa (luettelo työmaalla työskentelevistä henkilöistä), jossa on vähintään Rakennusteollisuus RT ry:n kulkulupaluettelomallin mukaiset tiedot (ohjeen liitteenä). Kulkulupatiedot toimitetaan Verohallintoon kuukausittain. Sähköistä kulunvalvontasovelluksen käyttöä suositellaan rakennustyömailla aina, kun se on mahdollista.

Kun kyseessä on työturvallisuuslain mukainen yhteinen rakennustyömaa (työturvallisuuslaki 52a §), on ehto seuraava:

Pääurakoitsijan tai työmaan johtovelvollisuuksista vastaavan urakoitsijan on huolehdittava siitä, että jokaisella yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevällä on työmaalla liikkeessaan näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste, joka sisältää veronumeron. Tunnisteesta on käytävä ilmi, onko työmaalla työskentelevä työsuhhteessa oleva työntekijä vai itsenäinen työn suorittaja. Työntekijän tunnisteesta tulee olla työnantajan nimi.

Jokaisen urakoitsijan tulee valvoa omien työntekijöidensä osalta kuvallisen tunnisteiden käyttämistä.

Työmaalla tarvittavien kulkulupien myöntämiseksi on jokaisen urakoitsijan ilmoitettava pääurakoitsijalle tai työmaan johtovelvollisuuksista vastaavalle urakoitsijalle ennen työvaiheen aloittamista omien ja alihankkijoidensa työmaalla työskentelevien työntekijöiden nimet, syntymäajat ja kotikunnat. Ulkomaalaisen työntekijän osalta tulee lisäksi ilmoittaa työnteko-oikeuden peruste.

Pääurakoitsija tai työmaan johtovelvollisuuksista vastaava urakoitsija laatii tietojen perusteella kulkulupa-luettelon (luettelo työmaalla työskentelevistä henkilöistä) ja pitää luetteloa ajan tasalla. Luettelossa tulee olla vähintään Rakennusteollisuus RT ry:n kulkulupa-luettelomallin mukaiset tiedot. Sähköisen kulkulupa-sovelluksen käyttöä suositellaan aina, kun se on mahdollista.

Kun kyseessä on muu työkohte, on ehto seuraava:

*Toimittajan on huolehdittava siitä, että kaupungin työkohteessa työskentelevillä henkilöillä on henkilökohtainen tunniste, johon on merkitty henkilön nimi ja työnantaja **ja veronumero**. Tunniste kiinnitetään työvaatetukseen siten, että se on helposti nähtävissä. Vastaava ehto on otettava toimittajan tekemiin alihankintoja ja työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin.*

Puuttuvista henkilötunnisteista voidaan määrätä sopimussakko. Tällöin tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen liitetään ehto:

Sopimussakko on x euroa puuttuvaa henkilötunnistetta kohti.

9-10 LUKU

ALIHANKINNAN KETJUTTAMISEN RAJOITTAMINEN RAKENNUSURAKOISSA

Kaupunkikonserniin sopimussuhteessa olevan palveluntuottajan/ urakoitsijan alihankkijalla/ aliurakoitsijalla on oikeus antaa hankinta/ urakka edelleen alihankintana/ aliurakkana. Tätä pidempiä alihankintaketjuja ei hyväksytä ilman erityisen perusteltua syytä. Selvitykset alihankkijoista on saatava ennen hankintapäätöksen tekemistä, mikäli tarjoaja ei ole velvoitettu nimeämään alihankkijoita jo tarjouksessa.

Kaikki alihankkijat/ aliurakoitsijat tulee hyväksyttävä tilaajalla/rakennuttajalla. Tilaaja/ rakennuttaja vaatii tilaajavastuulain mukaiset selvitykset alihankkijoista/ aliurakoitsijoista ennen työn aloittamista. Alihankkijaa/ aliurakoitsijaa ei hyväksytä, ellei hyväksyty-

jä selvityksiä ole saatu. Selvitysten toimittamatta jättäminen sanktioidaan joko sopimussakolla tai maksujen keskeyttämisellä.

Tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen tulee ottaa seuraava alihankinnan ketjuttamisen rajoittamista koskeva ehto:

Tilajaan/_R_rakennuttajaan (alueurakassa kaupunkiin) sopimussuhteessa olevan palveluntuottajan/urakoitsijan alihankkijalla/_aliurakoitsijalla on oikeus antaa urakka edelleen alihankintana/aliurakkana. Hankinnan/_urakan ketjuttaminen tätä pidemmälle ei ole mahdollista ilman erityisen perusteltua syytä ja siihen on saatava tilaajan/_rakennuttajan (kaupungin) kirjallinen suostumus.

Ennen sopimuksen tekemistä alihankinnan/_aliurakan tilaajan on vaadittava ja alihankkijalta/_aliurakoitsijalta on saatava tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä koskevan lain (Tilajavastuulaki 1233 /2006) mukaiset selvitykset ~~ellei selvitysten pyytämättä jättämiselle ole tilaajavastuulain 5 §:n 4 momentin mukaista perusteltua syytä.~~ Selvityksenä hyväksytään Rakentamisen Laatu RALA ry:n antama selvitys. Selvitykset on vaadittava esitettävä tilaajalle/_rakennuttajalle (kaupungille) alihankkijan/_aliurakoitsijan hyväksyttämisen yhteydessä.

Tilaja/_R_rakennuttaja (kaupunkikonserni) ei hyväksy alihankkijaa/_aliurakoitsijaa (YSE 7 §:n 3 momentin ja AYSE 5 §:n mukaisten pätevien syiden lisäksi), jos

- tämä on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten eläkevakuutusmaksujen maksamisen. Tilaja/_rakennuttaja voi hyväksyä alihankkijan/_aliurakoitsijan, jos maksujen laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä tai jos alihankkija/aliurakoitsija on toimittanut maksunsaajan hyväksymän maksusuunnitelman,*
- tämä ei ole rekisteröitynyt kaupparekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, jos laki tällaista merkitsemistä edellyttää,*
- tämä ei ole toimittanut selvitystä työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista tai*
- tämä on elinkeinonharjoittaja, joka on määrätty liiketoimintakieltoon tai yritys, jonka yhtiömies taikka hallituksen jäsen*

tai toimitusjohtaja taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilö on määrätty liiketoimintakieltoon.

Sanktioiden käyttämisen mahdollistamiseksi tarjouspyyntöön ja hankintasopimukseen liitetään ehto:

Jos tilaajavastuulain mukaisia selvityksiä alihankkijoista/ aliurakoitsijoista ei ole toimitettu tilaajalle, voi tilaaja keskeyttää työstä aiheutuneet maksut palveluntuottajalle/ pääurakoitsijalle.

Lisäksi hankintasopimukseen on liitettävä ehto, jonka mukaan työkohteessa sopimuksen vastaisesti ketjutetun urakoitsijan käytöstä seuraa sopimussakko. Hankintayksikkö määrittelee sopimussakon määräytymisperusteet ja sakon määrän sopimuskohdaisesti.

7 LUKU TIETOJEN LUOVUTTAMINEN VEROVIRANOMAISELLE

~~Veroviranomaiselle ilmoitetaan tiedot sovitusta hankinnoista kaupunginjohtajan tekemän kulloinkin voimassa olevan päätöksen mukaisesti.~~

11 LUKU

TIETOJEN LUOVUTTAMINEN VEROHALLINNOLLE

11.1 Palveluhankinnat

Osana harmaan talouden käytännön torjuntatyötä kaupunki on aktiivisesti pyrkinyt aikaansaamaan harmaan talouden viranomaisyhteistyötä esim. hankintoja koskevien laskutustietojen seuloon liittyvässä yhteistyössä Verohallinnon kanssa.

Kaupungilla on myös yhteistyötä Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön kanssa harmaan talouden tilannekuvan muodostamisessa sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen kanssa siltä osin kuin on kyse tilaajavastuulain noudattamiseen liittyvistä tarkastuksista kaupunkikonsernin rakennustyömailla.

Verohallinnolle ilmoitetaan neljännesvuosittain tiedot kaikista yli 7 500 euron (ilman arvonlisäveroa) palveluhankinnoista. Ilmoitus sisältää seuraavat tiedot:

- Yrityksen Y-tunnus
- Yrityksen nimi
- Euromäärä

Palveluhankintatiedot palautetaan Excel-taulukkoina osoitteeseen:

uusimaa.verovalvonnan.tietopalvelu@vero.fi

Kaupunki ja sen tytäryhteisöt luovuttavat sovituista hankinnoista tiedot verohallinnolle saaden verottajalta vastaavasti ns. verohallintopalautteen siitä, miltä osin palvelun toimittajien rekisteröitymisessä on ollut verottajan rekisteritietoihin nähden poikkeamia. Talous- ja suunnittelukeskus toimittaa poikkeamatiedot edelleen virastoille, liikelaitoksille ja tytäryhteisöille tiedoksi ja mahdollisia toimenpiteitä varten. Verottajan ilmoittamien verolajikohtaisten häiriölajien ristiinajotaulukoiden pohjalta talous- ja suunnittelukeskus laatii kaupunginhallituksen harmaan talouden seurantaraportin.

11.2 Urakkasopimukset

Verohallinnolle ilmoitetaan tehdyt urakkasopimukset kuukausittain. Tarvittavia tietoja ovat:

Urakoitsijan tiedot:

Nimi

Urakoitsijan virallinen nimi

Y-tunnus

Urakoitsijan yritystunnus

Lähiosoite

Urakoitsijan katuosoite

Postitoimipaikka

Urakoitsijan postinumero muodossa 00000

Yhteyshenkilö

Urakoitsijan rakentamisesta vastaava henkilö

Puhelin

Urakoitsijan puhelinnumero suuntanumeroineen (puhelin vakinaiseen toimipaikkaan)

Sähköpostiosoite

Urakoitsijan sähköpostiosoite

Urakan tiedot

Työmaan tunnus

Tilaajan oman työmaan nimi tai numero

Työmaan sijaintipaikka

Kunta, jossa työmaa sijaitsee (esim. Helsinki)

Urakoinnin laji

Vapaamuotoinen ilmaisu urakoitsijan tekemästä työstä (maalausurakka, sähköasennus)

Arvioitu valm. pvm

Arvio urakan valmistumisesta muodossa 1.1.2004

Arvioitu urakkasumma

Arvioitu/maksettu urakkasumma euroina: Urakkatieto voi hyvin koskea myös lähitulevaisuudessa alkavaa urakkaa, josta on tehty osapuolten kesken sitova sopimus

Urakkatiedot palautetaan Excel-tilukkoina osoitteeseen:

uusimaa.verovalvonnan.tietopalvelu@vero.fi.

11.3. Kulkulupatiedot

Kulkulupatiedot toimitetaan kuukausittain Verohallintoon Rakennusteollisuus RT ry:n kulkulupaluettelomallin mukaisin tiedoin (ohjeen liitteenä) tai sähköisestä kulunvalvontajärjestelmästä saatavana raporttina.

Kulkulupatiedot palautetaan Excel-taulukkoina osoitteeseen:

uusimaa.verovalvonnan.tietopalvelu@vero.fi.

10-12 LUKU OHJEEN VOIMASSAOLO

Tämä ohje on voimassa ~~31.12.2018~~ saakka x.x.2012 alkaen.

Tällä ohjeella kumotaan kaupunginhallituksen 17.11.2008 antama ohje harmaan talouden torjumiseksi kaupungin hankintojen yhteydessä, 28.10.2002 antamat ohjeet harmaiden markkinoiden torjumiseksi kaupungin hankintojen yhteydessä sekä kaupunginhallituksen 23.2.2005 antamat ohjeet henkilötunnusteiden käytöstä.
